

บทที่ 4

วิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการศึกษาพบว่า ข้อคະລຳของชาวผู้ไทย บ้านนาอวนน้อย ตำบลธาตุ อำเภอนวนนนทิวาส จังหวัดสกลนคร ทั้งหมด 150 สำนวน ซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาจัดเรียงเป็นหมวดหมู่ โดยยึดหลักเกณฑ์การแบ่งประเภทคະລຳของ จารุวรรณ ธรรมวัตร(2521, หน้า 92-97) มาเป็นแนวทางในการจัดแบ่งได้ดังนี้

1. คະລຳที่วางแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการศึกษาในด้านการอบรม จรรยา มารยาท
2. คະລຳที่วางไว้ให้ปฏิบัติในเรื่องสวัสดิภาพทางกายและทางใจ
3. คະລຳที่วางไว้เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสุข
4. คະລຳที่วางไว้เพื่อรักษาสังคมให้มั่นคงเป็นปึกแผ่น

จากข้อมูลเบื้องต้น

1. คະລຳที่วางแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการศึกษาในด้านการอบรม จรรยา มารยาท ได้ข้อคະລຳจำนวน 43 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 28.66 คະລຳที่วางแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการศึกษาในด้านการอบรม จรรยา มารยาท เป็นข้อคະລຳที่มุ่งสอนบุคคลให้ประพฤติปฏิบัติให้ถูกกาลเทศะ ให้มีกิริยามารยาทที่งดงาม มีสัมมาคารวะให้ความเคารพผู้ที่อาวุโสกว่าและรู้จักแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

ตัวอย่างข้อคະລຳเพื่อให้เกิดการศึกษาในด้านการอบรม จรรยา มารยาท

เสอबाटริหมเ้าถาญเจ้าโห ผู้เสอถาญผู้้นั้นเป็นเมต

คำแปล ไส้बाटริหมถาญพระ ผู้ใดถาญผู้้นั้นเป็นเปรต

ความหมาย ไส้बाटริหมถาญพระ เพราะเชื่อว่าใครถาญคนนั้นจะเป็นเปรต

วิเคราะห์ความหมาย พระภิกษุเป็นบุคคลที่เราควรให้ความเคารพ ไม่ให้ทำตัวดีเสมอที่คิดจะคุยสนทนาหยอกล้อเล่นเหมือนคนธรรมดาได้ ถือว่าเป็นการไม่ให้ความเคารพพระภิกษุ เพราะเป็นกิริยามารยาทที่ไม่เหมาะสมไม่ควร ต้องการสอนให้รู้จักกาลเทศะ รู้อะไรควรอะไรไม่ควร

มิเฮ้อดำเข้า สีเข้ากลางคืน ผีปูดละฮ้าย

คำแปล ห้ามดำข้าว สีข้าวเวลากลางคืน ผีบรรพบุรุษจะโกรธและทำให้เจ็บป่วย

ความหมาย ห้ามดำข้าว สีข้าวในเวลากลางคืน เพราะเชื่อว่าผีบรรพบุรุษจะโกรธและทำให้เจ็บป่วย

วิเคราะห์ความหมาย ในเวลากลางคืนผู้คนเข้านอนพักผ่อน เราควรหยุดพักการทำงาน ที่ส่งเสียงดัง ไม่สร้างความรำคาญให้กับผู้อื่น สอนให้เป็นผู้รู้จักเกรงใจผู้อื่น ไม่ให้รบกวนผู้อื่น

มิเฮ้อเอาโบ่งเคาะไถ่ยเคาะซามตีน มันละมิพออยู่พอกิน

คำแปล ห้ามนำข้อนเคาะด้วยเคาะซามเล่น มันจะทำให้ไม่มีกิน

ความหมาย ห้ามนำข้อนเคาะด้วยซามเล่น เพราะเชื่อว่าจะทำให้ยากจน

วิเคราะห์ความหมาย ข้อนและด้วยซามเป็นเครื่องครัวสำหรับรับประทานอาหาร ถ้าเรานำมาเคาะเล่นถือว่าการไม่แสดงความเคารพต่อของใช้เพราะอาจทำให้สิ่งของเสียหายได้ เป็นการสร้างความรำคาญและรบกวนผู้อื่น

มิเฮ้อเอาตีนปิดพักกะตุ เทวดาละมิเฝ้าพักกะตุ

คำแปล ห้ามเอาเท้าปิดประตู เทวดาจะไม่เฝ้าประตู

ความหมาย ห้ามเอาเท้าปิดประตู เพราะเชื่อว่าเทวดาจะไม่เฝ้าประตู

วิเคราะห์ความหมาย ในการปิดหรือเปิดประตู เราควรใช้มือไม่ควรใช้เท้า เพราะการใช้เท้าปิดเปิดประตูจะมีความรุนแรงกว่าการใช้มือและเป็นกรรมมารยาทที่ไม่ดี อาจทำให้ประตูพังเสียหายได้

กินเข้าบปิดฝาดิบเข้า ละได้เม ได้โผแม่ฮ้าง

คำแปล กินข้าวไม่ปิดฝากระดืบข้าว จะได้เมียได้ผัวเป็นม่าย

ความหมาย กินข้าวไม่ปิดฝากระดืบข้าว เชื่อว่าจะได้ภรรยาได้สามีเป็นม่าย

วิเคราะห์ความหมาย ต้องการสอนให้เป็นผู้รู้จักรับผิดชอบ เมื่อรับประทานข้าวเสร็จแล้วต้องปิดฝากระดืบข้าวให้เรียบร้อย เพราะว่าถ้าไม่ปิดฝากล่องข้าวเหนียวอาจทำให้ฝุ่นละอองหรือแมลงตกลงไป และทำให้ข้าวเหนียวแข็งเพราะถูกลม ทำให้ข้าวเหนียวในกระดืบข้าวไม่น่ารับประทาน

ลูกเขยลูกไม้มีเข็ญยื่นก้อเจ้าโคตร ผีปู่ย่าละลงโทษ

คำแปล ลูกเขยลูกสะใภ้ไม่ให้ยื่นใกล้ปู่ย่าตายาย ผีบรรพบุรุษจะลงโทษ

ความหมาย ลูกเขยลูกสะใภ้ห้ามยื่นใกล้ปู่ย่าตายาย เพราะมีความเชื่อว่าผีบรรพบุรุษจะลงโทษทำให้เจ็บป่วย

วิเคราะห์ความหมาย ลูกเขยลูกสะใภ้เมื่อมาอยู่กับปู่ย่าตายายต้องให้ความเคารพไม่ให้ยื่นค้ำหัวปู่ย่าตายาย ให้เป็นผู้มีสัมมาคารวะ มารยาทเรียบร้อยรู้จักกาลเทศะ รู้จักที่สูงที่ต่ำ รู้อะไรควรอะไรไม่ควร ควรทำตัวสุภาพอ่อนน้อม

มิเฮ้อผ่าฟืนกลางคืน ผีปู่ตาระฮ้าย

คำแปล ห้ามผ่าฟืนในเวลากลางคืน ผีบรรพบุรุษจะโกรธ

ความหมาย ห้ามผ่าฟืนในเวลากลางคืน เพราะเชื่อว่า ผีบรรพบุรุษจะโกรธ

วิเคราะห์ความหมาย ในเวลากลางคืนเป็นช่วงที่คนพักผ่อนหลับนอน ให้รู้จักเกรงใจคนอื่น ไม่ให้รบกวนผู้อื่น เพราะการผ่าฟืนจะมีเสียงดัง ทำให้ผู้อื่นรำคาญได้

มิเฮ้อดำเข้า สีเข้กลางคืน ผีปู่ตาระฮ้าย

คำแปล ห้ามดำข้าว สีข้าวเวลากลางคืน ผีบรรพบุรุษจะโกรธและทำให้เจ็บป่วย

ความหมาย ห้ามดำข้าว สีข้าวในเวลากลางคืน เพราะเชื่อว่าผีบรรพบุรุษจะโกรธและทำให้เจ็บป่วย

วิเคราะห์ความหมาย ในเวลากลางคืนผู้คนเข้านอนพักผ่อน เราควรหยุดพักการทำงานที่ส่งเสียงดัง ไม่สร้างความรำคาญให้กับผู้อื่น สอนให้เป็นคนรู้จักเกรงใจผู้อื่น ไม่ให้รบกวนผู้อื่น

มิเฮ้อเตาะไ้ เตาะฮาว กลางคืน ผีปู่ตาระฮ้าย

คำแปล ห้ามตอกรั่ว ตอกราวในเวลากลางคืน ผีบรรพบุรุษจะโกรธ

ความหมาย ห้ามตอกรั่ว ตอกราว ในเวลากลางคืน เพราะเชื่อว่าผีบรรพบุรุษจะโกรธ

วิเคราะห์ความหมาย การตอกรั่ว ตอกราว ทำให้มีเสียงดัง ทำให้ผู้อื่นรำคาญ จึงไม่ควรทำในเวลากลางคืน สอนให้เป็นคนรู้จักเกรงใจผู้อื่น ไม่รบกวนผู้อื่น

ชักขึ้นปูนเสื่อ เสนอวิชามิเห็น

คำแปล ห้ามชักผ้าถุงปูนกับเสื่อ จะทำให้เรียนวิชาอาคมไม่ขลัง

ความหมาย ห้ามชักผ้าถุงปูนกับเสื่อ เพราะเชื่อว่าจะทำให้เรียนวิชาอาคมไม่ขลัง

วิเคราะห์ความหมาย เวลาชักผ้าต้องรู้จักแยกประเภทผ้าก่อนชัก เพื่อความเป็นระเบียบไม่ให้ชักปนกันไปหมด ให้รู้จักแยกประเภท เพื่อความสะดวกในการชัก

แกงผักทั้งเคือ เสือจะกินดับ

คำแปล แกงผักใส่ทั้งต้น เสือจะกินดับ

ความหมาย แกงผักห้ามใส่ทั้งต้น เพราะเชื่อว่าเสือกินดับ

วิเคราะห์ความหมาย เวลาทำอาหารต้องทำให้สะอาดน่ารับประทานมีความประณีตในการทำอาหาร ผักก่อนที่เราจะนำมาทำอาหารต้องนำมาล้างให้สะอาดตัดตกแต่งให้เรียบร้อยก่อนนำไปปรุงอาหาร เพื่อที่ว่าจะทำให้อาหารดูน่ารับประทาน สะดวกในการรับประทานยิ่งขึ้น

4.2 คำที่วางไว้ให้ปฏิบัติในเรื่องสวัสดิภาพทางกายและทางใจ

ได้ข้อคละจำนวน 92 ส่วน คิดเป็นร้อยละ 61.33 คำที่วางไว้ให้ปฏิบัติในเรื่องสวัสดิภาพทางกายและทางใจ เป็นข้อคละที่มุ่งสอนบุคคลให้มีความละเอียดรอบคอบในการดำเนินชีวิต ให้มีความระมัดระวัง ไม่ประมาทเลินเล่อ ให้รู้จักป้องกันเหตุร้ายหรือสิ่งชั่วร้ายอันอาจเกิดขึ้นได้ และให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตัวอย่างข้อคละเรื่องสวัสดิภาพทางกายและทางใจ

มิแฮ่บู้ไม้ไผ่เนอบริเวณเสือน ยักษ์เนอก่อไผ่ละมากินคน

คำแปล ห้ามปลูกไม้ไผ่ในบริเวณบ้านเรือน ยักษ์ในกอไผ่จะมากินคน

ความหมาย ห้ามปลูกไม้ไผ่ในบริเวณบ้านเรือน เพราะเชื่อว่า ยักษ์ในกอไผ่จะมากินคน

วิเคราะห์ความหมาย ต้นไผ่มีหนามอาจเป็นอันตรายต่อเด็กที่ไปเล่นอยู่ใกล้ๆ และกลัวว่าใบไผ่และกอไผ่ที่แห้งจะเป็นเชื้อเพลิงทำให้ไฟไหม้บ้านได้

มิแฮ่บู้เสือนเต๋อดันไม้ใหญ่ คั้นบู้มันละมิอยู่ดีมิแสง

คำแปล ห้ามปลูกเรือนใต้ต้นไม้ใหญ่ ถ้าปลูกจะทำให้เจ็บไข้ได้ป่วย

ความหมาย ห้ามปลูกบ้านเรือนใต้ต้นไม้ใหญ่ เพราะเชื่อว่าจะทำให้เจ็บป่วย

วิเคราะห์ความหมาย ถ้าปลุกบ้านได้ต้นไม้ใหญ่เวลาเกิดลมพายุพัดต้นไม้หักโค่นอาจล้มทับบ้านทำให้บ้านพังเกิดความเสียหาย

บ่อนอยู่คำมีแฮ่ออยู่เค้อเหา ผีละเอ็ดเหาดกมาเส่อ

คำแปล ที่สำหรับอยู่ไฟของหญิงหลังคลอดบุตรไม่ให้อยู่ได้เขาสัตว์ที่ติดอยู่ตามฝาผนังบ้าน ผีจะทำให้เขาสัตว์ตกใส่

ความหมาย สถานที่ที่สำหรับให้หญิงหลังคลอดบุตรอยู่ไฟนั้นห้ามอยู่ได้เขาสัตว์ที่ติดอยู่ตามฝาผนังบ้าน เพราะมีความเชื่อว่าผีจะทำให้เขาสัตว์ตกใส่

วิเคราะห์ความหมาย สถานที่ที่อยู่ไฟสำหรับหญิงหลังคลอดบุตร ควรจะอยู่ในที่ปลอดภัยไม่ควรให้อยู่ได้บริเวณที่มีเขาสัตว์เพราะกลัวว่าเขาสัตว์อาจร่วงหล่นใส่ทำให้เป็นอันตรายต่อแม่และลูกได้ คนโบราณจึงห้ามหญิงหลังคลอดอยู่ไฟอยู่ได้เขาสัตว์

คนตายในหมู่บ้านมีแฮ่อตำเข้า หาพิน ตำหูก ตบผ้า สะโห คั้นผู้เลอเอ็ดผีจะเอาไปนำ

คำแปล คนตายในหมู่บ้านไม่ให้ ด่านา ทอผ้า ซักผ้า สระผม ถ้าผู้ใดทำ ผีจะเอาไปอยู่ด้วย

ความหมาย เมื่อมีคนตายในหมู่บ้านห้าม ด่านา ทอผ้า ซักผ้า สระผม เพราะมีความเชื่อว่าถ้าผู้ใดทำผีจะมาเอาไปอยู่ด้วย

วิเคราะห์ความหมาย การห้ามไม่ให้ทำงาน คงเป็นเพราะว่าต้องการให้ผู้คนในหมู่บ้านทุกคนในหมู่บ้านต้องไปช่วยงานศพของเพื่อนบ้านคือต้องการให้ทุกคนหยุดทำกิจกรรมของตัวเองและพากันไปช่วยงานศพ

คนมีลู มีแฮ่ออาบน้ำกลางคืน มันละเอื้อะลูยะ

คำแปล สตรีมีครรภ์ห้ามอาบน้ำในเวลากลางคืน มันจะทำให้คลอดลูกยาก

ความหมาย สตรีมีครรภ์ ห้ามอาบน้ำในเวลากลางคืน เพราะเชื่อว่าจะทำให้คลอดลูกยาก

วิเคราะห์ความหมาย ในสมัยโบราณตามชนบทไม่มีไฟฟ้าใช้ ต้องใช้ ใต้ หรือตะเกียง หญิงมีครรภ์เวลาจะเดินไปอาบน้ำในเวลากลางคืนจะต้องคอยระมัดระวัง เพราะถ้าเดินไม่ระวังเกิดลื่นหกล้มขึ้นมาจะเป็นอันตรายทั้งแม่และลูกที่อยู่ในท้อง จึงห้ามหญิงมีครรภ์อาบน้ำในเวลากลางคืน

มิเฮ้อผิวปากใส่คอมพ้า ฟ้าละผ่าโ

คำแปล ห้ามผิวปากใส่คอมมีด ฟ้าจะผ่าหัว

ความหมาย ห้ามผิวปากใส่คอมมีด เพราะเชื่อว่าฟ้าจะผ่า

วิเคราะห์ความหมาย มีดเป็นของคม ไม่ควรนำมาเล่น ไม่ให้เล่นกับของมีคมถ้าหกล้ม จะทำให้มีดบาดปากทำให้ได้รับบาดเจ็บได้

มิเฮ้อนอนเสื่อซื่อ มันเป็นปอนนอนผิตาย

คำแปล ห้ามนอนตรงชื่อของบ้าน มันเป็นที่นอนของผี

ความหมาย ห้ามนอนตรงชื่อของบ้าน เพราะเชื่อว่าเป็นที่นอนของผี

วิเคราะห์ความหมาย ไม่ต้องการให้นอนตรงกับชื่อของบ้าน เพราะถ้าชื่อหักอาจเป็นอันตรายได้ และการนอนตรงชื่อก็ไม่เหมาะเพราะจะอยู่บริเวณกลางบ้านทำให้เกิดขวางการทำงานของผู้อื่นได้

มิเฮ้อซื่อโจซื่อโคย ช้างม้าเนอเดอนดับ คั้นซื่อมันละเล้งมิลู

คำแปล ห้ามซื่อวัว ควาย ช้าง ม้า ในคืนเดือนมืด ถ้าซื่อมาเลี้ยงจะได้พันธุ์ที่ไม่ดี

ความหมาย ห้ามซื่อวัว ควาย ช้าง ม้า ในคืนเดือนมืด เพราะเชื่อว่าจะได้พันธุ์สัตว์ที่ไม่เจริญพันธุ์

วิเคราะห์ความหมาย เพราะในสมัยก่อนยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ในคืนเดือนมืด เวลาจะไปไหนก็ไม่ค่อยสะดวก เวลาไปซื่อช้าง ม้า วัว ควาย ถ้ามันหายจะตามหาลำบากเพราะเดือนมันมืด จึงไม่สมควรซื่อในคืนเดือนมืด

คนมีลูมิเฮ้อนอนหงาย ผีเฮือนละฮ้าย

คำแปล สตรีมีครรภ์ห้ามนอนหงาย ผีเรือนจะโกรธทำให้เจ็บป่วย

ความหมาย สตรีมีครรภ์ห้ามนอนหงาย เพราะเชื่อว่าผีเรือนจะโกรธทำให้เจ็บป่วย

วิเคราะห์ความหมาย สตรีมีครรภ์โดยเฉพาะครรภ์แก่ นอกจากจะต้องอึดท้องในเวลาเดินและยืนแล้ว เวลานอนก็ยังอึดอัดไม่สบายตัว ถ้านอนหงายก็จะยิ่งรู้สึกอึดอัดมาก โบราณจึงห้ามหญิงมีครรภ์นอนหงาย ทั้งนี้ก็เพื่อจะทั้งนี้ก็เพื่อจะช่วยให้สตรีมีครรภ์คลายความอึดอัดลงบ้าง

เต้อตาล่างคนอยู่คำเฮ้อเอาหนามโพะเว้น ย่านผีพรายมาดูดเลือด

คำแปล ใต้ถุนบ้านของคนอยู่ไฟให้นำเอาหนามมาวางไว้ กลัวผีพรายมาดูดเลือด

ความหมาย ใต้ถุนบ้านของคนอยู่ไฟให้นำเอาหนามมาวางไว้ เพราะเชื่อว่า ผีพราย จะมาดูดเลือด

วิเคราะห์ความหมาย เพราะคนที่อยู่ไฟหลังคลอด ต้องต้มน้ำร้อน และต้องเทน้ำร้อน ลงใต้ถุนบ้าน เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้คน และสัตว์เลี้ยง ไปอยู่ในบริเวณดังกล่าวแล้วโดนน้ำร้อน ได้รับอันตรายได้

ผู้หญิงท้องแก่จะออกมิเฮ้อไปงานศพ คั้นผู้เลอไปผีละเอ็ดเฮ้อลุน้อย
คำแปล ผู้หญิงท้องแก่ใกล้คลอดไม่ให้ไปงานศพ ถ้าผู้ใดไปผีจะทำให้เด็กในครรภ์ได้รับอันตราย

ความหมาย ผู้หญิงท้องแก่ใกล้คลอดห้ามไปงานศพ เพราะเชื่อว่าถ้าผู้ใดไปผีจะทำให้เด็กในครรภ์ได้รับอันตราย

วิเคราะห์ความหมาย เพราะในงานศพจะมีแต่ความโศกเศร้าและต้องร่นวายในการช่วยงานจึงกลัวว่าถ้าเกิดคลอดขึ้นมาในงานศพจะทำให้มีความยุ่งยากมากขึ้น

คนไปยคนมิสบายมิเฮ้อไปงานศพ
คำแปล คนป่วยคนไม่สบายห้ามไปงานศพ
ความหมาย อาจทำให้อาการทรุดหนักหรือมีจิตใจหดหู่ไม่เข้มแข็ง
วิเคราะห์ความหมาย ต้องการให้คนไข้ได้พักผ่อนอยู่กับบ้าน ไม่ต้องการให้ไปเห็นภาพที่สลดหดหู่ จะทำให้สุขภาพกายสุขภาพใจทรุดหนักลงกว่าเก่าได้

มิเฮ้อเอ็ดไฮ่ฝ้ายปนไร่้งา คั้นผู้เลอเอ็ดตาละบอด
คำแปล ห้ามทำไร่ฝ้ายปนกับไร่้งา ถ้าผู้ใดทำตาจะบอด
ความหมาย ห้ามทำไร่ฝ้ายปนกับไร่้งา เพราะเชื่อว่าตาจะบอด
วิเคราะห์ความหมาย เพราะว่าการปลูกฝ้ายพร้อมกับงา เวลาสุกก็จะสุกพร้อมกัน ทำให้ผู้ปลูกไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้ทัน อาจทำให้เสียประโยชน์ทั้งสองอย่าง เพราะฝ้ายกับงาจะสุกพร้อมกันถ้าเก็บอย่างหนึ่ง อย่างหนึ่งจะร่วงทิ้ง

3 คำสั่งที่วางไว้เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสมบัติ

ได้ข้อคำสั่งจำนวน 7 จำนวน คิดเป็นร้อยละ 4.33 คำสั่งที่วางไว้เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสมบัติ เป็นข้อคำสั่งที่มุ่งสอนบุคคลให้รู้จักรักษาธรรมชาติ ไม่ให้ทำลายธรรมชาติต้องช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่กับมนุษย์ตลอดไป

ตัวอย่างข้อคำสั่งเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

มิให้นำเอาไม้เถิงโพนมาเอ็ดเฮือน เพราะไม้เถิงโพนมีฝิรักษา

คำแปล ห้ามนำเอาไม้บนจอมปลวกมาสร้างบ้าน เพราะไม้บนจอมปลวกมีฝิรักษา

ความหมาย ห้ามนำเอาไม้บนจอมปลวกมาสร้างบ้าน เพราะเชื่อว่าไม้บนจอมปลวกมีฝิรักษา

วิเคราะห์ความหมาย ไม้ที่เกิดเหนือจอมปลวก ถ้านำมาสร้างบ้านเรือน ตัวปลวก

อาจจะติดมากับไม้และขยายพันธุ์นำความเดือดร้อนเสียหายมาให้ในภายหลังได้ จึงไม่ควรนำไม้ที่เกิดเหนือจอมปลวกมาสร้างบ้าน และเป็นการตัดไม้ทำลายป่า

มิเอื้อยเยียวลงน้ำ ฝิน้ำจะฮ้าย

คำแปล ห้ามปัสสาวะลงในน้ำ ฝิน้ำจะโกรธทำให้เจ็บป่วย

ความหมาย ห้ามปัสสาวะลงในน้ำ เพราะเชื่อว่า ฝิน้ำจะโกรธทำให้เจ็บป่วย

วิเคราะห์ความหมาย เป็นกิจกรรมยาทไม่สุภาพ เป็นการทำน้ำให้สกปรก ทำให้น้ำ

เน่าเสีย

มิเอื้อชักฝ้ายในหนองน้ำ เจอกจะดิงลงน้ำ

คำแปล ห้ามชักฝ้ายในหนองน้ำ เจือกจะดิงลงน้ำ

ความหมาย ห้ามชักฝ้ายในหนองน้ำ เพราะเชื่อว่าเจือกจะดิงลงน้ำ

วิเคราะห์ความหมาย การชักฝ้ายในแหล่งน้ำทำให้น้ำสกปรก ทำให้สัตว์น้ำตาย ทำให้น้ำ

เน่าเสีย

มิเอื้อเอาไม้โพธิ์ไม้ไฮมาเอ็ดเฮือน เพราะเป็นไม้ที่มีเทวดาอาศัยอยู่

คำแปล ห้ามนำไม้จากต้นโพธิ์และต้นไทรมาสร้างบ้าน เพราะเป็นไม้ที่มีเทวดาอาศัย

อยู่

ความหมาย ห้ามนำไม้จากต้นโพธิ์และต้นไทรมาสร้างบ้าน เพราะเชื่อว่าเป็นต้นไม้ที่มี
เทวดาศักดิ์อยู่

วิเคราะห์ความหมาย ต้นโพธิ์และต้นไทรเป็นไม้ที่ไม่แข็งแรงไม่เหมาะในการนำมาสร้าง
บ้านเรือน ต้องการสอนไม่ให้ตัดไม้ทำลายป่า

มิเชื่อเอาไม้ต้นเดียวกันไปเอ็ดเสือนสองหลัง คั้นผู้เลอเอ็ดมันละสร้างมิลูกปึกมิหั้น
คำแปล ห้ามนำเอาไม้ต้นเดียวกันไปสร้างเรือนสองหลัง ถ้าผู้ใดนำมาสร้างจะทำให้สร้าง
ฐานะทางครอบครัวลำบาก

ความหมาย ห้ามนำเอาไม้ต้นเดียวกันไปสร้างบ้านสองหลัง เพราะเชื่อถ้าผู้ใดนำมา
สร้างจะทำให้การสร้างฐานะทางครอบครัวลำบาก ไม่มีความเจริญ

วิเคราะห์ความหมาย ไม่ต้องการให้แบ่งไม้จากต้นไม้ต้นเดียวกันนำไปสร้างบ้าน เพราะ
ถ้ามีการแบ่งไม้อาจจะทำให้ไม้ไม่พอในการสร้างบ้านบ้าน และต้องการสอนให้รู้จักการอนุรักษ์ป่า
ไม้

เก็บเห็ดมิเชื่อตัดดินเห็ดคาคอ เสือละขบ

คำแปล ในการเก็บเห็ดให้เก็บทั้งดอกทั้งโคน ถ้าเก็บแต่ดอกเสื่อจะมากัด

ความหมาย ในการเก็บเห็ดให้เก็บทั้งดอกทั้งโคน เพราะเชื่อถ้าเก็บแต่ดอกเสื่อจะมากัด

กัด

วิเคราะห์ความหมาย เพราะถ้าโคนเห็ดติดอยู่ที่ต่อไม้หรือขอนไม้จะทำให้เห็ดไม่ออก

อีก

มิเชื่อเขี้ยวลงน้ำ ผีน้ำจะฮ้าย

คำแปล ห้ามปัสสาวะลงในน้ำ ผีน้ำจะโกรธทำให้เจ็บป่วย

ความหมาย ห้ามปัสสาวะลงในน้ำ เพราะเชื่อ ผีน้ำจะโกรธทำให้เจ็บป่วย

วิเคราะห์ความหมาย เป็นกิจกรรมยาที่ไม่สุภาพ เป็นการทำน้ำให้สกปรก

มิเชื่อซักผ้าเตื่อห้อย เงอะละดิงลงน้ำ

คำแปล ห้ามซักผ้าในหนองน้ำ เงอกจะดิงลงน้ำ

ความหมาย ห้ามซักผ้าในหนองน้ำ เพราะเชื่อว่าจะดิงลงน้ำ

วิเคราะห์ความหมาย การซักผ้าในแหล่งน้ำทำให้น้ำสกปรก ทำให้สัตว์น้ำตาย ทำให้น้ำเน่าเสีย ต้องช่วยกันอนุรักษ์แหล่งน้ำ

มิเฮ้อเอาไม้เทิงโพนมาเอ็ดเฮือน เพราะไม้เทิงโพนมีผีรักษา

คำแปล ห้ามนำเอาไม้บนจอมปลวกมาสร้างบ้าน เพราะไม้บนจอมปลวกมีผีรักษา

ความหมาย ห้ามนำเอาไม้บนจอมปลวกมาสร้างบ้าน เพราะเชื่อว่าไม้บนจอมปลวกมีผีรักษา

วิเคราะห์ความหมาย ไม้ที่เกิดเหนือจอมปลวก ถ้านำมาสร้างบ้านเรือนตัวปลวก

อาจจะติดมากับไม้และขยายพันธุ์นำความเดือดร้อนเสียหายมาให้ในภายหลังได้ จึงไม่ควรนำไม้ที่เกิดเหนือจอมปลวกมาสร้างบ้าน

4. คำลาที่วางไว้ เพื่อรักษาสังคมให้มั่นคงปึกแผ่น

เมมิเฮ้อกินเข้าก่อนโผ มันมิติ

คำแปล ภรรยาไม่ให้กินข้าวก่อนสามีมันไม่ดี

ความหมาย ห้ามภรรยากินข้าวก่อนสามี มันไม่ดี เพราะมีความเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่เหมาะสมไม่ควร

วิเคราะห์ความหมาย สามีเป็นหัวหน้าครอบครัวมีหน้าที่ต้องออกไปทำงานข้างนอก เพื่อนำเงินมาเลี้ยงครอบครัว ภรรยาอยู่บ้านเป็นแม่บ้านมีหน้าที่ทำอาหารไว้รอสามีหลังจากเสร็จจากการทำงาน ภรรยาต้องรอกินข้าวพร้อมสามีเป็นการให้เกียรติสามีและเพื่อให้สามีภรรยา กินข้าวพร้อมกัน เพื่อความอบอุ่นของครอบครัว

ผู้เป็นแม่ไฟเนอมิเฮ้อนำออก โพนอกมิเฮ้อนำเข้า

คำแปล ผู้ที่เป็นภรรยาไม่ให้นำไฟในออกไฟนอกไม่ให้นำเข้า

ความหมาย ผู้ที่เป็นภรรยาไม่ควรนำเรื่องที่ไม่ดีภายในครอบครัวไปเล่าให้คนอื่นฟังและห้ามนำเรื่องไม่ดีจากนอกบ้านมาเล่าให้คนในครอบครัวฟัง

วิเคราะห์ความหมาย ต้องการให้ภรรยาเป็นแม่ศรีเรือนไม่ให้นำเรื่องที่ไม่ดีภายในครอบครัวไปเล่าให้คนอื่นฟังและก็ไม่ควรนำเรื่องที่ไม่ดีจากข้างนอกนำมาเล่าให้คนในครอบครัวฟัง เพราะจะทำให้เกิดความวุ่นวายภายในครอบครัว ทำให้ครอบครัวไม่มีความสุข

เมื่อนอนด้าโกโผ มันจึงสร้างปู้หั้น

คำแปล ภรรยาให้นอนด้ากว่าสามี จะทำให้การสร้างครอบครัวเจริญรุ่งเรือง

ความหมาย ภรรยาให้นอนด้ากว่าสามี เพราะมีความเชื่อว่าจะทำให้การสร้างครอบครัวมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง

วิเคราะห์ความหมาย ในสมัยโบราณสามีเป็นผู้นำครอบครัว ภรรยาเป็นผู้ตามต้องให้ความเคารพสามีให้เกียรติสามีไม่ทำตัวดีเสมอสามีซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว

ผู้หญิงกินตีนไก่ มันละเซเอาโผหา

คำแปล ห้ามผู้หญิงกินตีนไก่ มันจะได้แย่งสามีคนอื่น

ความหมาย ไม่ให้ผู้หญิงกินตีนไก่ เพราะมีความเชื่อว่าจะถ้ากินตีนไก่แล้วจะไปแย่งสามีคนอื่น

วิเคราะห์ความหมาย เพราะว่าตีนไก่ไม่มีเนื้อ ไม่ควรกินมันมีแต่กระดูกเวลากินเข้าไปอาจทำให้ติดคอได้ เพราะว่าผู้หญิงต้องกินอาหารที่มีประโยชน์ต้องกินประเภทเนื้อ นม ไข่ เพื่อไปบำรุงร่างกายเพราะต้องสร้างน้ำนมให้ลูกดื่ม

มิเฮ้อเอาชีเงอนให้โผกิน มันละสร้างมิลูกปู้กมิหั้น

คำแปล ไม่ให้นำอาหารที่เหลือให้สามีกิน มันจะทำให้การสร้างฐานะทางครอบครัว

ลำบาก

ความหมาย ห้ามนำอาหารที่เหลือกินแล้วนำไปให้สามีกิน เพราะมีความเชื่อว่าจะถ้านำไปให้สามีกินแล้วจะทำให้ฐานะทางครอบครัวไม่เจริญรุ่งเรือง

วิเคราะห์ความหมาย เพราะว่าอาหารที่เหลือกินแล้วอาจจะเป็นอาหารที่ไม่อร่อย ไม่มีคุณภาพ ไม่น่ากิน เป็นการไม่ให้เกียรติสามี ไม่เคารพสามี

เอาเมน้อยฮ้อยเมปาย ผีเฮือนละคั้นคอ

คำแปล มีเมียเล็กเมียน้อย ผีเรือนจะมาบีบคอ

ความหมาย ห้ามมีภรรยาหลายคน เพราะเชื่อว่าจะถ้ามีภรรยาหลายคนผีเรือนจะมาเอาชีวิต

วิเคราะห์ความหมาย ให้เป็นผู้มีสติในการครองเรือนไม่ให้มักมากในกามภรณ์ ไม่ให้มีภรรยาหลายคน เพราะการมีภรรยาหลายคนจะทำให้ครอบครัววุ่นวาย ไม่มีความสุข

โผไปหาเงินเมอยู่เสือนตัดผมแต่งหน้า โผหาเงินมิหมาน

คำแปล ผัวไปหาเงินเมียอยู่บ้านตัดผมแต่งหน้า ผัวจะหาเงินไม่ได้

ความหมาย สามีไปหาเงินภรรยาอยู่บ้านแต่งตัว เชื่อว่าสามีจะหาเงินไม่ได้

วิเคราะห์ความหมาย เพื่อบอกให้รู้ว่าสามีไปหาเงินอย่างลำบาก ภรรยาต้องรู้จักประหยัดอดออม ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย

พี่น้องมาเยี่ยมมิเฮ้ออัดเปิดกับพี่น้องกิน มันละซังเดว

คำแปล ถ้าญาติมาเยี่ยมหำมนำเปิดมาทำอาหารให้กิน จะทำให้รังเกียจกัน

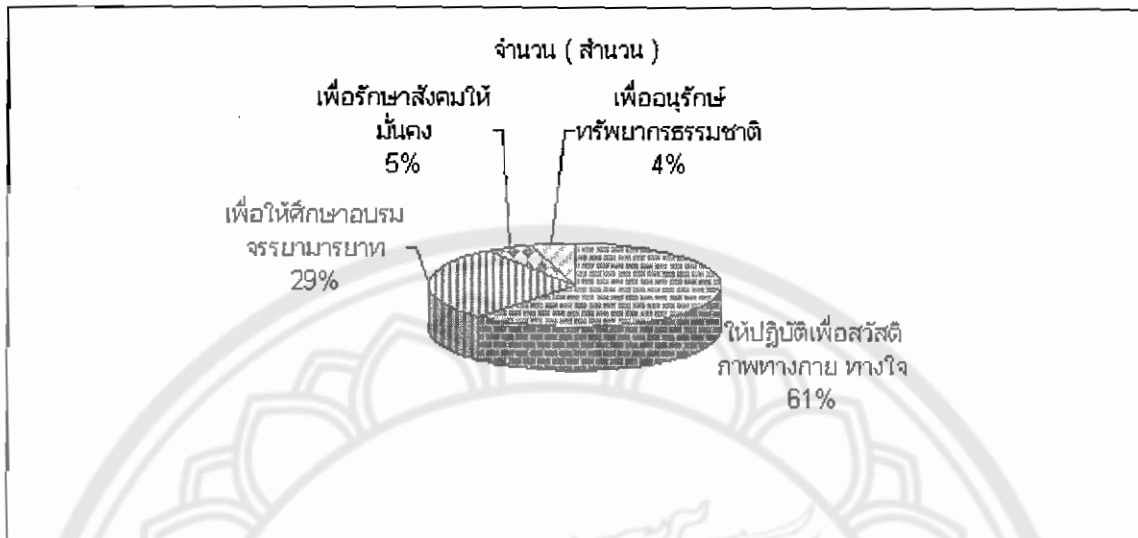
ความหมาย ถ้าญาติมาเยี่ยมหำมนำเปิดมาทำอาหารให้กิน เพราะเชื่อว่า จะทำให้รังเกียจกัน

วิเคราะห์ความหมาย เปิดเป็นสัตว์ที่ทำอาหารยาก ต้องใช้เวลานานในการทำ จะทำให้ญาติพี่น้องหิวและทนกับความหิวข้าวไม่ไหว อาจเกิดการทะเลาะกันได้

แผนภูมิรูปภาพแสดงประเภทของคะลำ

ตารางแสดงคำร้อยละประเภทของข้อคะลำ

ประเภทของคะลำ	จำนวน (ส่วนวน)	เป็นร้อยละ
ให้ปฏิบัติเพื่อสวัสดิภาพทางกาย ทางใจ	92	61.3
เพื่อให้ศึกษาอบรมจรรยาบรรณ	43	28.7
เพื่อรักษาสังคมให้มั่นคง	8	5.33
เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	7	4.33

จากผลการศึกษาวิเคราะห์ประเภทของข้อคละได้จำนวน 4 ประเภทและพบว่า ข้อคละที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้ปฏิบัติเพื่อสวัสดิภาพทางกายและทางใจมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61 และข้อคละที่มีการใช้รองลงมาคือคละเพื่อให้การศึกษานักเรียนอบรมจรรยาบรรณ คิดเป็นร้อยละ 29 ข้อคละที่พบรองมาเป็นอันดับ 3 คือคละเพื่อรักษาสังคมให้เป็นปึกแผ่น คิดเป็นร้อยละ 5 และข้อคละที่พบน้อยที่สุดคือ คละเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสมบัติคิดเป็นร้อยละ 4